

Waardzegger

- Lente!
- Populier en Paardenkastanje
- Raaf of kraai
- Oeverloop
- Oeverlanden
Hollands Diep

Lente 2010

HWL

Hoekschewaards Landschap

Colofon

Waardzegger is een uitgave van Hoekschewaards Landschap,

Vereniging voor Natuurbehoud, Milieu en
Historisch Dorpsschoon in de Hoekschewaard
Verschijning: ieder kwartaal

ISSN 1389-7454

Oplage: 1.750

Lidmaatschap € 20,00 per jaar

Ledenadministratie HWL
postbus 1080
3260 AB Oud-Beijerland
Tel: 0186-61 40 42

Natuurbezoekerscentrum Klein Profijt

Zalmpad 11 Oud-Beijerland
telefoon: 0186 621 888
Beheerder: Merijn van den Hoogenhoff
@: kantoor@hw.nl

Nationaal Landschap Centrum

Veerweg 1a Numansdorp
Telefoon: 0186 653 512
Beheerder: Cees Mesker 06 - 12 966 131
@: redactie@nationaallandschapcentrum.nl

Openingstijden

Natuurbezoekerscentrum Klein Profijt
Dinsdag t/m vrijdag 10.00 tot 17.00 uur
Zaterdag en Zondag 12.00 tot 17.00 uur

Nationaal Landschap Centrum

Dinsdag t/m zondag 12.00 tot 17.00 uur

HWL en NLC op Internet:

www.hw.nl

www.nationaallandschapcentrum.nl

Dagelijks Bestuur

Joost Kievit (voorzitter) 078 673 15 22
Jan van Alebeek (secretaris) 0186 61 93 79
Guus van der Pal (penningmeester)
0186 57 37 05

IN DIT NUMMER:

- Van de redactie
- Biodiversiteit
- Het jaar van de populier
- Resultaat jaar van de eegel
- Oeverlanden Hollands Diep
- Wordt HWL schapenhouder
- Gidsencursus
- Tarsel (gedicht)
- Sperwer op bezoek
- Oudste paardenkastanje
- Raaf of kraai?
- Waardzegger in een nieuw jasje
- Introductiecursus vrijwilligers
- Oeverloop
- Activiteitenprogramma
- Jaarvergadering
- Prikbord; nieuwe werkgroep:
Buitenschoolse jeugdactiviteiten

Redactie:

Aad Bruijnzeel
Hanny Willemstein
Eindredactie:
Iris van der Vlerk
@: redactie@hw.nl

**Kopij zomernummer
inleveren vóór 1 juni 2010**

Aanleveren kopij

Als aparte bijlage ('attachment') bij
een
e-mail. Bij voorkeur in Word

Informatie:
Iris van der Vlerk:

Drukkerij
Vanderstoep bv

Tel.: 078 674 11 88 – E: vdstoep@tiscali.nl

VAN DE REDACTIE

Iris van der Vlerk

De lente komt eraan!

De lente komt eraan!

Eerst was er Oud en Nieuw en toen Carnaval, (dat wordt in Brabant uitbundig gevierd). Wat mij zo opviel hier een dag na carnaval is de stilte die er heerste, net zo'n stilte als op nieuwjaarsdag, alsof iedereen tot bezinning is gekomen. Op die dag na Carnaval zag ik de eerste sneeuwkllokjes hun bloeiende kopjes boven de grond uitsteken en een week later de krokussen.....

BIODIVERSITEIT

Joost Kievit

HWL sluit aan bij coalitie biodiversiteit
De Coalitie Biodiversiteit 2010 is een breed verband van burgers, overheden, maatschappelijke organisaties en bedrijven. Ze staat onder leiding van de Brabantse gedeputeerde Onno Hoes en zal in 2010 de schijnwerpers zetten op het belang van het behoud van de verscheidenheid van leven op aarde.

Hoekschewaards Landschap (HWL) sluit zich aan bij deze coalitie. Hiermee worden de doelstellingen van de coalitie onderschreven en mee gewerkt aan de realisatie ervan.

Door wereldwijde klimaatverandering, toename van consumptie, vervuiling, introductie van vreemde soorten, overexploitatie van natuurgebieden en natuurlijke hulpbronnen wordt de biodiversiteit ernstig bedreigd. Plant- en diersoorten verdwijnen en ecosystemen raken verstoord.

De Verenigde Naties hebben 2010 uitgeroepen tot internationaal jaar van de biodiversiteit.

Over de hele wereld wordt in 2010 extra aandacht besteed aan biodiversiteit en het duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen. In Nederland is een Nationale Comité gevormd onder leiding van Brabantse gedeputeerde Onno Hoes. De doelstellingen zijn:

- Biodiversiteit als maatschappelijk thema beter bekend maken bij groter publiek.
- Mensen bewust maken van biodiversiteit in de eigen situatie
- Mensen bewust maken van de relatie tussen lokaal handelen en de mondiale context
- Mensen aan sporen tot het nemen van concrete acties door het bieden van handelingsperspectieven en het beïnvloeden van gedrag

Naast de uitvoering van reguliere taken werkt HWL samen met de gemeente Binnenaas en de andere betrokkenen bij "de Wijk van je leven" aan een inrichting en een beheer van de nieuwe wijk mede gericht op biodiversiteit. Een grotere soortenrijkdom in de dorpen in de Hoeksche Waard is hierbij het doel. Dit is onlosmakelijk verbonden met het werken aan draagvlak en betrokkenheid onder de bewoners en bezoekers van de wijk.

De globale planvorming is afgerond. In 2010 start de uitvoering.

Nadere informatie:

www.biodiversiteit.nl

www.dewijkvanjeleven.nl

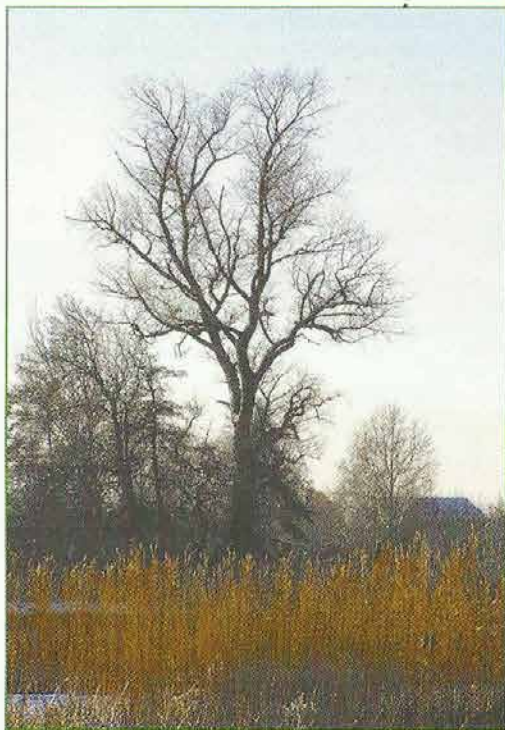
HET JAAR VAN DE POPULIER'

Arie Pieters

Bomenstichting Fraxinus Excelsior heeft als 'actie-speerpunt' in het jaar 2010 ervoor gekozen om meer aandacht te vragen voor de populier. Voor wat betreft de Hoeksche Waard wordt het dan ook het 'Jaar van de populier'. Volgens de Hoekschewaardse Bomenstichting en volgens een groeiend aantal deskundigen een boomsoort die de afgelopen decennia onterecht te negatief in het nieuws is geweest.

Zeker gezien de huidige 'klimaatproblematiek' is de populier juist een boom die allerlei extra kansen gaat bieden. Bomen zijn als CO₂ 'gebruikers' namelijk heel belangrijk als het gaat om het terugdringen van CO₂. Dit voordeel wordt echter pas ten volle benut als een boom ook uit kan groeien tot een volwassen boom. Hier hebben populieren een belangrijk voordeel t.o.v. veel andere soorten; ze groeien namelijk snel. Jammer genoeg is er de laatste pakweg tien, vijftien jaar steeds meer onjuiste informatie verspreid over populieren. Er wordt steeds vaker gezegd dat populieren maar een beperkte levensduur hebben. Dat ze na 40, 30 of zelfs al na 20 jaar gekapt moeten worden, omdat ze anders snel afsterven en bij een beetje stevig wind gevaarlijke bomen worden. Dit is pertinent onjuist.

De inheemse zwarte populier, die nu helaas steeds zeldzamer aan het worden is, kan uitgroeien tot een reusachtige boom en kan een leeftijd bereiken van maximaal driehonderd jaar. In sommige midden-Europese landen, zoals Hongarije staan nog tientallen van dit soort oude reuzen.

Vaak bomen met een stamomtrek van tussen de 7 en 9 meter! Maar ook sommige variëteiten van de Canada-populier kunnen ouder worden dan 100 jaar. De oudst bekende Canada-populier in ons land is waarschijnlijk geplant in 1830 en is dus anno 2009 ook bijna 200 jaar oud.

Beeldbepalende inspiratiebron

De populier is al meer dan een eeuw lang een kenmerkende boom voor grote delen van Vlaanderen en Nederland. Het is daarom ook niet verwonderlijk dat de populier een bron van inspiratie is voor dichters, schilders en meer recentelijk voor landschapsfotografen.

De populier 'figureerde' ondermeer in het misschien wel bekendste Nederlandse gedicht aller tijden; 'Denkend aan Holland', van H. Marsman. Zie het fragment uit het bekende gedicht:

Denkend aan Holland (H. Marsman, 1936)

'Denkend aan Holland
zie ik brede rivieren
traag door oneindig laagland gaan,
rijen ondenkbaar ijle populieren
als hoge pluimen aan den einder staan'.

Populieren zijn ook een belangrijke gastheer voor diverse soorten vlinders en insecten, en omdat deze beestjes op hun beurt weer insecten etende vogels aantrekken beschikken populieren ook over interessante natuurwaarden. De oude, hoge bomen bieden bovendien een prima nestgelegenheid voor vogelsoorten die graag in hoge bomen hun nest maken. Er is dus in meerdere opzichten alle reden om o.a. de zwarte populier in ere te gaan herstellen en met (veel) meer respect met deze boomsoort om te gaan.

Ook in de Hoeksche Waard staan wat dat betreft inspirerende voorbeelden; een zwarte populier van dik 100 jaar in St. Anthoniepolder en prachtige Canada-populieren van tussen de 60-80 jaar in Numansdorp en 's-Gravendeel. 'Fraxinus Excelsior' hoopt dan ook dat er in 2010, op locaties waar dit kan, weer meer populieren zullen worden geplant in de Hoeksche Waard.

Voor informatie over landelijke acties om populieren te behouden kan men kijken op de website:

<http://www.populierenland.com/>

RESULTAAT JAAR VAN DE EGEL.

Ank Kortenbach

Het jaar 2009 was het jaar van de Egel, dit zal niemand ontgaan zijn. De resultaten zijn nu bekend.

De conclusie van de Zoogdierenvereniging blijkt terecht, de egel moet op de rode lijst geplaatst worden want het gaat slecht met de egel.

Het onderzoek heeft heel veel meldingen opgeleverd zo'n 6000 via de e-mail, 7.500 via de website "Tel mee" en 8000 via Waarnemingen.nl. Daaruit is gebleken dat de egel in het hele land nog voorkomt, op de ene plaats meer dan op de andere plaats, maar het aantal egels is sterk teruggelopen.

Op sommige plaatsen is de populatie wel met de helft verminderd. Dit is een zorgelijke ontwikkeling vindt projectleider Eric van Kaathoven van de Zoogdierveniging. Op de Veluwe en in de Flevopolder zijn nauwelijks egels gezien. Om een beter beeld te krijgen organiseerde de VZZ zogenaamde E teams,

dit zijn mensen die op hun dagelijkse route dode egels tellen langs de weg. In totaal zijn er 901 dode egels gemeld. Dit zijn 48 egels per 100 kilometer. Als we er van uitgaan dat de wegen die de E teams hebben bereiden typische Nederlandse wegen zijn, werden er in het hele land zo'n 135.500 egels dood gereden.

Deze uitkomsten kunnen we vergelijken met een soortgelijk onderzoek dat de VZZ in de jaren negentig heeft gehouden. Toen werden zo'n 100 dode egels per honderd kilometer geteld. Omdat er nu meer verkeer is dan toen, verwachtte de VZZ zelfs meer dode egels per kilometer aan te treffen.

Nu dit aantal veel lager is (een daling van zo'n vijftig procent) is dit een belangrijke aanwijzing dat er nu veel minder egels zijn dan in de tweede helft van de jaren negentig.

Dit is voor de Vereniging van Zoogdieren reden om deze gegevens aan de Minister aan te bieden en er op aan te dringen de egel op de rode lijst te plaatsen zodat de egel nog beter beschermd kan worden. Ik heb hier een gedeelte geciteerd uit een e-mail die ik heb gekregen van Eric van Kaathoven omdat ook de Egelopvang de mening deelt dat de egelpopulatie heel hard achteruit gaat, ook hier in de Hoeksche Waard.

DE OEVERLANDEN HOLLANDS DIEP

Len Korevaar

Het natuurgebied "de Oeverlanden Hollands Diep" bestaat uit de Sasseplaat, de Zeehondenplaat, de Es-scheplaat en de vroegere APLpolder. In deze polder is na ontgroning een nieuw stuk natuur ontstaan.

Het hele gebied is behalve voor vogelliefhebbers en wandelaars ook voor plantenliefhebbers zeer de moeite waard. Staats-BosBeheer, die het gebied beheert, vroeg 3 jaar geleden aan de plantenwerkgroep om er te gaan inventariseren. Dat hebben we met veel plezier gedaan. We zijn begonnen met de Esscheplaat en vonden daar 165 soorten. Twee jaar geleden hebben we het gedeelte vlakbij StrijenSas bekeken tot en met het strandje en de ijsbaan. Hier werden 147 soorten gevonden op een toch klein en specifiek terrein. Vorig jaar hebben we het middengedeelte en het westelijke "eilandje" geïnventariseerd. We vonden er 146 soorten. We zijn nog lang niet klaar. Dit jaar zullen de 2 overgebleven eilandjes worden bekeken.

Een paar opvallende planten:
In het voorjaar ziet het langs de oude krekken groen en geel. Groen van het jonge groen van de Wilgen en geel van Spindotters, Gele lissen en Gele waterkers.

In de voormalige polder kwamen al gauw de eerste pioniers kijken. Dat is altijd als eerste de Beekpunge (Veronica beccabunga), een Ereprijs-soort die zich zoveel mogelijk over de grond uitspreidt met stevige, vlezige blaadjes en bloeit met bloemen, die het mooiste blauw zijn dat je maar bedenken kunt. Ook al meteen kwamen Rode waterereprijs en Watermunt.

Een jaar later hadden deze planten het al moeilijker en werden voor een deel verdrongen door Riet, Russen, Lisdoddes en Fioringras.

In de zomer is de rand langs de ijsbaan een bezichtiging waard. Een kleurrijk gezicht met geel van de middelste Teunisbloem, paars van de Grote kattenstaart, blauw van het Moerasvergeetmijnietje en roze van de Beklierde duizendknoop. In het water staan grote bossen Grote waterweegbree en Pijlkruid.

Later in het jaar komen het Zwart tandzaad en het Knikkend tandzaad in bloei. Vooral de laatste is heel decoratief. Het zijn net kleine Zonnebloemen, die hun hoofdjes laten hangen.

De Zeehondenplaat, die niet zonder toestemming toegankelijk is, viel ons een beetje tegen op plantengebied. Het is een verruigd Wilgenbos, waar het te donker is voor andere planten.

Het meest westelijke eilandje was daarentegen heel interessant. Er staan veel pioniersoorten zoals Kleine kattenstaart, Klein vlooienkruid, Fraai duizendguldenkruid, Slijkgroen en Rode ogentroost. De Esscheplaat heeft weer een ander karakter. Het is daar vaak erg vochtig

(waterdicht schoeisel aanbevolen). De planten, die daar voorkomen houden wel van natte voeten, zoals de Kale jonker, een rood-paarse distelsoort met mooie donkeromrande grondbladeren.

Ook de veel kleinere Rode ogentroost staat talrijk langs het pad. Op de hoger gelegen stukjes grond staan in de nazomer de Reuzenbalsemien in bloei, die voor een schakering van donker tot licht roze zorgen.

Het westelijk deel van de Esscheplaat bestaat uit een oud griend en het is heel sfeervol om daar doorheen te lopen. Het trekpontje en de griendwerkershut helemaal aan het eind is een leuke belevenis, ook voor kinderen.

Voor degenen, die meer over de plantengroep willen weten, op de website van HWL staat ons programma. Van harte welkom!

WORDT HWL SCHAPENHOUDER?

Joost Kievit

Het areaal natuurterreinen van HWL groeit gestaag en nadert de 150 hectare. Een groot deel van deze terreinen bestaat uit bloemrijk grasland, waar een beheer van verschraling wordt toegepast.

Door de vermindering van mineralen in de bodem ontstaat er een grotere variatie aan plantensoorten en hier reageren bijen, hommels, vlinders en andere insecten weer positief op. Het beheer wordt uitgevoerd door maaien en afvoeren van maaisel en gedeeltelijk door beweiding met schapen.

Tot op heden wordt de beweiding uitgevoerd door een professionele schapenhouder die in overleg met Cees Mesker, beheerder bij HWL bepaalt waar zijn schapen kunnen grazen.

Echter de schapenhouder kan niet langer aan onze vraag voldoen.

HWL buigt zich dan ook over de vraag hoe het toekomstig beheer eruit moet zien.

Blijven schapen een rol spelen en moet HWL dan aan een eigen kudde denken? Om hier een goed afgewogen besluit over te kunnen nemen is onderzoek nodig. Dit onderzoek wordt als afstudeeropdracht uitgevoerd door Anneke Gouw. Zij studeert Dier- en Veehouderij aan Hogeschool INHolland te Delft. Voor het onderzoek werkt ze 5 maanden in het onderzoekerscentrum Klein Profijt. In het onderzoek komen de effecten van beweiding op de biodiversiteit, de financiële en praktische aspecten en de mogelijkheden voor educatie en toerisme aan de orde. Medio juni 2010 zal haar onderzoeksrapport met de aanbevelingen voor het bestuur van HWL klaar zijn.

GIDSENCURSUS

Joost Kievit

Nieuwe gidsencursus stemt hoopvol! Hoekschewaards Landschap (HWL) start met een cursus "Nationaal Landschap Gids".

Organisatie. In een lesprogramma van 25 bijeenkomsten krijgen de cursisten de kennis en vaardigheden aangereikt om "het verhaal" van het nationaal landschap over te brengen.

Na de ontwikkeling van de cursus was het natuurlijk spannend of voldoende mensen zich zouden aanmelden, zodat de cursus ook echt gegeven kon worden.

Voor zover bekend, bestaat een dergelijke cursus nog niet in ons land. Omdat de Hoeksche Waard nationaal landschap is geworden, bedachten enkele vrijwilligers van HWL dat het handig zou zijn om gidsen te hebben, die kunnen vertellen over de kwaliteiten van het nationaal landschap. Een projectgroep ging aan de slag en ontwikkelde de nieuwe cursus. In de cursus komen naast natuur ook landbouw, cultuurhistorie en educatieve vaardigheden aan de orde.

Er wordt samengewerkt met de Cultureel erfgoedkoepel en de Land en Tuinbouw

In januari was er een voorlichtingsavond en daar liep het storm. Tegen de 60 mensen kwamen op die avond af en de aanmeldingen stroomden binnen.

De cursus zit vol en er staan al mensen op een reserve lijst. De cursus duurt een jaar en loopt van maart tot maart. Na de zomervakantie gaan de cursisten aan de slag om een programma op te stellen en uit te voeren om het nationaal landschap onder de aandacht te brengen van bewoners en bezoekers van de Hoeksche Waard.

TARSEL

Aad van Diemen

Die dag ging ik voor de ganzen
achter de waterzuivering
Net stond ik om de bocht, de kijker vast
toen een sperwerman mij
achteropgevloegen kwam

Met een sierlijke boog voorlangs
vloog hij in ononderbroken
beweging in een kromme vlier
en ging zich poetsen
Alleen waar ik stond was de inking
in zijn groene nis; zijn vaste plek
Kennelijk

Ik bevroor op 20 meter van hem
Het zonlicht viel in een rechte baan
van achter mij op zijn oranje borst
De zwarte snavelpunt ging op-en-neer
Ik zag de blauwgrijze verenwolkjes
het gele oog.

Nog dichterbij, dacht ik, na tijdloos
Mijn blik is 2 seconden weg
Op 18 meter kijk verbijsterd
naar een vlier met niks

De rug gerecht, de lage dijk maar op
Dan komt van boven uit het lage
een escorte aangevlogen
Vlinderachtig vliegend tarsel onder
een roeiende zwarte kraai erboven
Zonder haat of passie, routineus

Beide arriveren tegelijk
in de populier boven mij.

SPERWER OP BEZOEK.

Ank Kortenbach

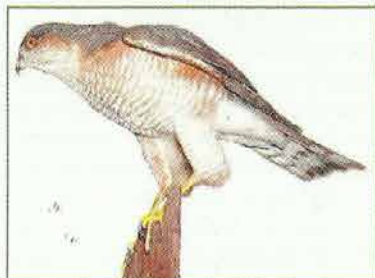
In januari was het al behoorlijk koud en er lag een behoorlijk pak sneeuw. Door het voer dat ik voor de vogels had op gehangen was het een drukte van belang.

Veel kool mezen, musjes, spreeuwen, vinken, groenlingen, merels, roodborst, winterkoning en af en toe een meeuw die heel laag kwam overvliegen in de hoop wat te kunnen stelen van de andere vogels. Bij de burens probeerde een reiger wat vis uit de vijver te halen. Kortom een geweldig gezicht al dat leven en die herrie die voornamelijk werd geproduceerd door de spreeuwen die elkaar niet een hapje gunden van al het eten. Ik zat op de bank vlak bij het raam te lezen, af en toe keek ik eens op naar de vele vogels en genoot er van, dat dit allemaal in onze tuin gebeurde. Op een bepaald moment, ik weet niet wat mijn aandacht trok, was het doodstil in de tuin.

Ik keek op en wat schetst mijn verbazing.....op nog geen anderhalve meter van het raam zat een sperwer rustig om zich heen te kijken. Natuurlijk kon ik niet bij mijn camera, die lag op tafel en ik wilde me niet bewegen zodat de sperwer nog even kon blijven zitten en ik hem beter kon bekijken. Wat een schitterende vogel is dat toch.

Zijn grijsblauwe verenpak stak mooi af tegen het donker hout van onze dennenboom. Na een minuut of vijf vloog hij weg en het gekrakeel van

de spreeuwen begon weer van voren af aan.

Ik was weer een ervaring rijker, hoe vaak kom je dit tegen zo dicht in de bewoonde wereld en zo dicht bij je huis. Zelden denk ik. Het was geweldig.

OUDSTE PAARDENKASTANJE

Arie Pieters

's-Gravendeelse bomen genomineerd voor 'monumentenlijst'

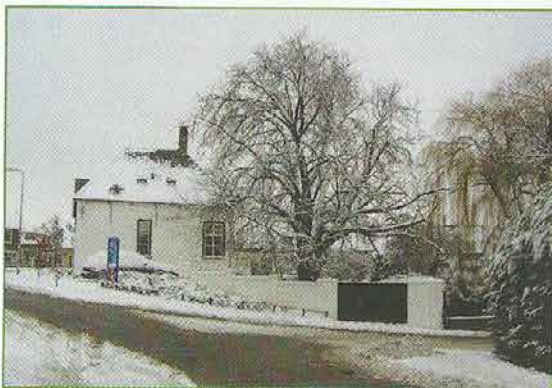
Een einde 2009 uitgevoerde bomeninventarisatie in de gemeente Binnenmaas heeft een aantal mooie en oude bomen opgeleverd. Dankzij naspeuringen en metingen zijn weer enkele bomen ontdekt die door hun hoge leeftijd en beeldbepalende karakter waarschijnlijk in aanmerking komen voor opname in het landelijke Register van Monumentale bomen. (Dit is in beheer bij de landelijke Bomenstichting.)

De regionale Bomenstichting Fraxinus Excelsior heeft dan ook einde december de nominaties in orde gemaakt voor twee fraaie oude bomen in 's-Gravendeel. Het betreft een bruine beuk en een witte paardenkastanje. De bruine beuk staat centraal op het oude kerkhof in het dorp en is waarschijnlijk aangeplant ergens tussen 1928-1930. De boom is nu dus rond de 90 jaar oud en heeft een stamomtrek van 3.11 m.

De tweede genomineerde boom is nog een stukje ouder. Dit is de witte paardenkastanje, die in de tuin staat van het zgn. (vroegere) 'doktershuis'. De oude kastanje, met een stamomtrek van ruim 3.30 m., is reeds te zien op historische kiekjes uit o.a. 1912 en 1922.

Zulk soort 'fotografisch bewijs' is altijd mooi meegenomen als er een goede schatting moet worden gemaakt van de

leeftijd van een oude boom. Dat is noodzakelijk, omdat een monumentale boom minimaal 80 jaar oud moet zijn. De vermoedelijke, minimale leeftijd van de boom is geschat op zo'n 100 jaar. Maar waarschijnlijk is de boom nog iets ouder en komt de werkelijke leeftijd uit op ergens tussen de 110-115 jaar.

Hiermee is het zo goed als zeker de oudste paardenkastanje in 's-Gravendeel. De nominatie is gedaan in overleg met de eigenaren en de gemeente Binnenmaas. Binnen de Hoeksche Waard is Binnenmaas trouwens de gemeente met de meeste, landelijk erkende monumentale bomen. Daar komen er dit voorjaar vermoedelijk dus weer enkele bij. Voor wat betreft 's-Gravendeel, hier kregen eerder al (2002) de tien platanen voor de Hervormde Kerk de monumentale status. Deze bomen waren in 1927 de 'opvolgers' van de Hollandse iepen die eerder zo'n 60 jaar schuin voor de kerk hadden gestaan. De kap van deze bomen had mogelijk ook deels te maken met de zeer besmettelijke iepziekte, die toen al steeds vaker de kop op stak.

RAAF OF KRAAI?

Janus Verkerk

Gebeurd in het veld (Bijna eerste Raaf in de Hoeksche Waard)

Een doodgereden haas laat ik zelden liggen. Meestal is het weiland naast ons huis de eindbestemming. Natuurlijk met het doel een fraaie roofvogel te verleiden, hetgeen vrijwel altijd lukt. Net na de kerstdagen posteerde zich een opvallend grote kraaiachtige op mijn uitgelegde haas. .

Zo'n vogel alleen, zonder referentie qua grootte, zorgde voor de nodige kopzorg. Raaf of toch Zwarte kraai? Lastiger dan je denkt. Tot er plotseling een Buizerd naast de vogel plaatsnam. Dan krijgt het begrip "grootte" ineens betekenis en ging ik de vogel met veel meer belangstelling bekijken. Door het gras sleepte de vogel iets ondefinieerbaars aan zijn poten mee. Ik kwam er niet achter wat. In een korte vlucht meende ik de wigvormige staart te zien.

Toen ik later de zo kenmerkende roep van de Raaf hoorde wist ik het zeker.

Hier zit de eerste voor de Hoeksche Waard, altijd leuk!
Nu nog bevestiging. Mijn Strijense vogel-

maats waren werken en ik besloot Arie en Leen van der Linden te bellen, die een kwartiertje later arriveerden maar geen Raaf meer te zien. Of toch, in de verte boven een belendend spruitenveld zagen we de vogel verdwijnen.

Terwijl we zo aandachtig stonden te kijken stopte er een auto. Hebben jullie soms een Raaf gezien?? Huh? Ja, die is vermist sedert begin december en de eigenaar heeft een oproep geplaatst op marktplaats. Ik zag de vogel deze week aan de Waleweg maar kreeg hem niet te pakken. Zij heeft veters aan de poten. De eigenaar heb ik gebeld en die is vandaag ook op zoek in deze buurt. Terloops toonde de man ook nog een Woestijnbuizerd achter in zijn auto met eenzelfde soort veters als de Raaf zou hebben. We waren met stomheid geslagen. Maar alle informatie die we kregen bleek te kloppen.

's Avonds heb ik de bewuste oproep op marktplaats opgezocht. De eigenaar had

diezelfde middag zijn Raaf in het Oude-land teruggevonden en deze met voer verleid om op zijn arm plaats te nemen. De vogel was begin december tijdens een valpartij van zijn baas zo geschrokken dat ze er vandoor was gegaan.

De uit Tholen afkomstige eigenaar heeft het plan er een man Raaf bij te zoeken en de "offspring" uit te gaan zetten bij het Rammegors. Ik werd er niet zo vrolijk van, temeer omdat de eerste Raaf voor de Hoeksche Waard hiermede nog geen feit bleek.

Maar ik kijk met toenemende belangstelling naar mijn uitgelegde haas en ver-

wonder me wederom hoe internet dit soort informatiestromen bij elkaar brengt.

WAARDZEGGER

Guus van der Pal

Waardzegger in een nieuw jasje

Het zal u niet zijn ontgaan dat het winter-nummer 2009 van ons verenigingsblad Waardzegger er anders uitziet dan u de laatste tijd gewend was. We hopen van harte dat u er tevreden over bent.

De aanleiding tot het veranderde uiterlijk was van financiële aard: In 2008 kostte het blad, inclusief bezorging bijna 12000 euro, ofwel bijna 7 euro per lid. Afgezet tegen de contributie van 20 euro vonden we dat heel veel.

In overleg met de redactie en de drukker zijn we uitgekomen op een nieuw uiterlijk waarmee we op jaarbasis enkele duizenden euro's besparen.

Graag geef ik u ook nog wat technische details.

Het nieuwe formaat is A5, een standaardformaat. Het papier heeft de naam Revive. Revive bestaat voor 70 procent uit FSC papier en voor 30 procent uit gerecycled papier. Het is geschikt voor het mooi afdrukken van kleurenfoto's. Het omslag is 150 grams, het binnenwerk 115 grams papier.

Waardzegger

Lente 2010

INTRODUCTIECURSUS VRIJWILLIGERS HWL

Het Bestuur van Hoekschewaards Landschap heeft in 2009 besloten meer vrijwilligers te gaan werven. Hoekschewaards Landschap heeft op dit moment meer dan 400 vrijwilligers, die met elkaar enorm veel werk verzetten. Maar: Er is altijd meer werk dan tijd!

We hebben daarom een introductie cursus opgezet, waarin we belangstellenden een indruk geven van wat er allemaal binnen HWL te doen is. Want er is voor elk wat wils!

De cursus bestaat uit twee bijeenkomsten 's avonds en een excursie op een zaterdag of zondag, zoals hieronder is weergegeven.

Eerste bijeenkomst: (in NBC Klein Profijt)

"Waar doen we het voor?"

De nadruk ligt in deze bijeenkomst op natuur en landschap van de Hoeksche Waard.

De kernkwaliteiten van het Nationaal Landschap, de unieke, waardevolle functie ervan in de regio. (o.a. de "groene long".)

Flora en fauna, biodiversiteit.

De ligging aan de Oude Maas: bijzondere zoetwatergetijderivier.

Het ontstaan van de Hoeksche Waard (de eerste polders, verdere inpoldering).

De landbouw als drager van het landschap. Het belang van akkerranden.

Bedreigingen: grootschalige woningbouw, groot bovenregionaal bedrijventerrein, nieuwe snelweg A4 zuid, TNO, uitbreiding glastuinbouw verrommeling van het landschap.

Beheer met Schotse Hooglanders.

Tweede bijeenkomst: (in het NLC)

Vereniging Hoekschevaards Landschap, "wat is het, wat doet het en wat kunt u doen".
Geschiedenis van HWL, "Hoekschevaards Alarm".

Wat is er bereikt, hoe succesvol is de vereniging?

Aantal leden, aantal actieve vrijwilligers

Taken van de vereniging, de diverse werkgroepen en wat zij doen.

Scala aan mogelijkheden voor vrijwilligers. Je hoeft niet persé verstand van planten of vogels te hebben om een waardevolle medewerker te zijn.

Er is ook behoefte aan mensen die willen klussen, de bar bedienen, het documentatiecentrum beheren, de winkel runnen, administratiefwerk doen, enz.

Derde bijeenkomst :

Excursie op een zaterdag
of zondag in één van de natuurgebieden.

Als afsluiting evaluatie en registratie nieuwe vrijwilligers.

Mocht u belangstelling hebben voor deze cursus, meld u dan aan via kantoor@hwil.nl of telefonisch 0186-621 888. U krijgt dan zo spoedig mogelijk te horen wanneer de cursusdagen zijn. We zien uit naar uw reacties.

DE OEVERLOOP

Marion Zondervan

Een ontdekkingsreis door de Hoeksche Waard

Dit jaar wordt het alweer de 20^e Oeverloop: een pittige wandeltocht van 75 kilometer langs de oevers van de Hoeksche Waard.

Ooit in 1991 begonnen door een zestal verontruste natuurliefhebbers (Joop van Riet, Joost Kievit, Cees Mesker, Flip Scherbijn, Hans Smits en Mels Rijdsdijk) die zich grote zorgen maakten over de plannen voor zware industrie aan de noordoever (hé, dat klinkt bekend) en de oeverafslag langs de zuidoever. Ze besloten een 3-daagse wandeltocht te maken langs de oevers van de Hoeksche Waard om zo de aandacht te vestigen op deze bedreigingen.

De Oeverloop bleek een bijzonder actie-

middel om de mooie en waardevolle plekken langs de oevers te laten zien en om te wijzen op bedreigingen en potenties.

Sindsdien is er jaarlijks een Oeverloop geweest met telkens zo'n 75 deelnemers (het maximum aantal om de natuur en het vee niet te veel te verstoren).

Ook wethouders, raadsleden en burgemeesters lopen elk jaar een stuk mee om te genieten van de bekende en onbekende kanten van hun gemeente.

En dan zijn er heel veel pachters en eigenaren, die hun land openstellen voor de Oeverloop en daarmee hun betrokkenheid tonen.

De vraag of de Oeverloop nog wel nodig is, (de werkgroep Milieu en Planologie kwijt zich immers uitstekend van haar taak en het HWL is toch geen wandelclub), is overbodig.

De Oeverloop biedt de deelnemers immers een unieke beleving van de natuur en het landschap van de Hoeksche Waard. De wilderniservaring bij het doorkruisen van een griend, de weidsheid van het landschap als je op de grasdijken loopt en de ruigheid en stilte van het riet in de slikken ..... allemaal indrukken die des te intenser op je afkomen als je drie aaneengesloten dagen wandelt. En als er op de tweede dag tijdens een pauze aan het Haringvliet een visarend langs vliegt, dan ben je de blaren ook even vergeten. Ook de mogelijke bedreigingen komen tijdens de Oeverloop in zicht, kijk maar naar de overkant (Dordrecht en Moerdijk). Kortom: elke deelnemer wordt zich er tijdens de Oeverloop van bewust dat de natuur en het landschap van de Hoeksche Waard de moeite waard zijn om te beschermen.

De 20^e Oeverloop is op 13, 14 en 15 augustus 2010.

Geïnteresseerd in deelname? Neem contact op met Klein Profijt (0186 621888 of kan-toor@hwl.nl).

ACTIVITEITENPROGRAMMA

Let op: van te voren aanmelden! Bij voorkeur via
excursies@hwl.nl of bel/sms eventueel naar 06-22 75 2067

Datum	Tijd	Thema / waar	Verzamelpunt
5 april 2010 (maandag)	10.00 - 13.00	Pasen op Tiengemeten	Pont bij Nieuwendijk
24 april 2010 (zaterdag)	10.00 - 12.00	Weidevogels - Oudeland van Strijen	Waleweg, Strijen
1 mei 2010 (zaterdag)	10.00 - 12.00	Wandelexcursie - Oeverlanden	Parkeerplaats Buitendijk dichtbij Strijensas
13 mei 2010 (donderdag)	5.00	Dauwtrappen met ontbijt (speciale prijs)	Einde Boonsweg Heinenoord
30 mei 2010 (zondag)	5.00 - 7.00	Vroege vogels - Oostelijk Tunnelbos	Bij ingang fietstunnel Heinenoordtunnel
6 juni 2010 (zondag)	14.00 - 16.00	Natuur rondom Klein Profijt	Klein Profijt, Zalmpad 11, Oud-Beijerland
26 juni 2010 (zaterdag)	10.00 - 12.00	Wandelexcursie - Argusvlinder	Hoofd van Benthuizen, Molendijk, Puttershoek
11 juli 2010 (zondag)	13.00 - 15.00	Vlinders en libellen - Trekdambos	Trekdamseweg, 's-Gravendeel
5 september 2010 (zondag)	10.00 - 12.00	Vogels - Oeverlanden	Parkeerplaats Buitendijk dichtbij Strijensas
18 september 2010 (zaterdag)	9.00 - 12.00	Trekvogels - Oosterse Bekade Gorzen	IJbaan, Schuringsedijk, Numansdorp
2 oktober 2010 (zaterdag)	10.00 - 12.00	Laarzenwandeling - Klein Profijt	Klein Profijt, Zalmpad 11, Oud-Beijerland
17 oktober 2010 (zondag)	14.00 - 16.00	Paddenstoelen - Hof van Moerkerken	Wilhelminastraat 66, Mijnsheerenland
30 en 31 oktober 2010	8.00 en 20.00	Muizeninventarisatie - Klein Profijt	Klein Profijt, Zalmpad 11, Oud-Beijerland
6 november 2010 (zaterdag)	14.00 - 16.00	Mossenexcursie - Rond NLC	NLC, Veerweg Numansdorp
29 december 2010 (woensdag)	14.00 - 16.00	Oliebollenwandeltocht - Esscheplaat	Parkeerplaats Buitendijk dichtbij Schenkeldijk

Kijk voor meer en de meest recente informatie op www.hwl.nl

Kosten standaardexcursie: € 2 leden, € 3 niet-leden, € 1 kinderen t/m 12 jaar

Kosten speciale excursie: € 3 leden, € 4 niet-leden, € 2 kinderen t/m 12 jaar

JAARVERGADERING DINSDAG 20 APRIL 2010

Het bestuur nodigt u van harte uit tot het bijwonen van de
27^e Algemene Ledenvergadering van de vereniging Hoekschevaards Landschap
op dinsdag 20 april 2010 ; 20:00 uur in
natuurbezoekerscentrum Klein Profijt, Zalmpad 11 te Oud-Beijerland.

AGENDA

1. Opening
2. Verslag van de 26^e Algemene Ledenvergadering d.d. 7 april 2008
3. Ingekomen/ uitgaande stukken
4. Jaarverslag 2009
5. Financieel verslag 2009
6. Verslag kascontrolecommissie
7. Begroting 2010 en vaststelling contributie 2011
8. Aftreden en verkiezing bestuursleden
9. Rondvraag
10. Sluiting officiële gedeelte

Hierna is voor alle aanwezigen de gelegenheid om informeel met elkaar van gedachte te wisselen onder het genot van een hapje en een drankje.

Voor de volgende bestuursleden loopt de zittingsperiode af:

De heren:

J. Kievit, B.L. Doolaard, C. Mesker, A.H.M. van der Pal en J.P.P. van Alebeek.

Mevrouw I. Moll en de heer B.L. Doolaard treden af als bestuurslid. De overige bestuursleden stellen zich herbenoembaar.

De voorzitter de heer J. Kievit kan, conform artikel 10, opnieuw door de ledenvergadering benoemd worden.

In overeenstemming met artikel 8 van de statuten wijst het bestuur de leden op de mogelijkheid zelf kandidaten voor het bestuur voor te dragen.

Het verslag van de 26^e Algemene Ledenvergadering 2008 kunt u bij de secretaris aanvragen.

Het financiële verslag (de exploitatierekening 2008, begroting 2010 en de balans per 31 december 2009) met een korte toelichting op de cijfers, kunt u eveneens bij de secretaris aanvragen.

Nieuwe werkgroep Buitenschoolse jeugdactiviteiten

Hoekchewaards Landschap (HWL) beschouwt "jeugd" als een belangrijke doelgroep. Voor een duurzame instandhouding van natuur, milieu en landschap is betrokkenheid van de jeugd essentieel. Jongeren moeten in contact met de natuur kunnen opgroeien en zich ontwikkelen. Hieraan een bijdrage leveren is mede een maatschappelijke rol van HWL. Contact met de natuur is aantoonbaar positief voor de gezondheid van kinderen

Jeugd educatie is dan ook een belangrijke taak van HWL. Deze taak is ten opzichte van de basisscholen op een kwalitatief en kwantitatief hoog niveau ontwikkeld. Jaarlijks nemen ongeveer 10.000 leerlingen van basisscholen deel aan de educatieve activiteiten van HWL. Onze vrijwilligers brengen deze doelgroep kennis en respect voor natuur, milieu en landschap bij.

Gesteld kan worden dat de bestaande vrijwilligersgroepen die zich hiermee bezighouden hun handen vol hebben om het bestaande niveau te handhaven. Weliswaar houden deze vrijwilligers zich ook incidenteel bezig met buitenschoolse jeugdactiviteiten, maar er zijn nog veel mogelijkheden om het aanbod op dit vlak uit te breiden. Reden waarom een nieuwe werkgroep "Buitenschoolse jeugdactiviteiten" wordt opgericht.

Deze werkgroep gaat de buitenschoolse jeugdactiviteiten op een hoger peil te brengen. Vanuit het natuurbezoekerscentrum Klein Profijt in Oud-Beijerland en het Nationaal Landschap Centrum in Numansdorp wordt een aanbod van activiteiten ontwikkeld. Hierbij staat educatie op het gebied van natuur, milieu, landschap, cultuurhistorie en gezondheid centraal. Beweging krijgt in de activiteiten een prominente plaats. Hierbij kan gedacht worden aan educatieve spelletjes, speurtochten, quizen, routes etc. De activiteiten vinden zowel binnen als buiten plaats. Ontwikkeling, vernieuwing en promotie van dit aanbod behoren tot de taken van de nieuwe werkgroep.

Belangstellenden voor de nieuwe werkgroep kunnen zich melden bij Joost Kievit, 078-6731522, email: jkievit@hetnet.nl

HWL

Hoekschewaards Landschap

Postbus 1080, 3260 AB Oud-Beijerland

